

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Enten - Eller. Første del

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 2", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 2*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon; Finn Hauberg Mortensen, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 1997 , s. III. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ee1-txt-shoot-id235f77b8-2715-4547-8195-918464d5e258.pdf> (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 2

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden. [Læs CC0-erklæringen](#)

Man har gjort den Bemærkning, at det var paafaldende, at medens Sagnet om *Don Juan* fortæller om 1003 Forførte alene ved Spanien, taler Sagnet om Faust kun om een forført Pige. Det vil vel lønne Umagen, ikke at glemme denne Observation, da den vil være af Betydning for det Følgende, vil lede os i at bestemme det Eiendommelige ved Margretes reflekterede Sorg. Ved første Øiekast kunde det nemlig synes, at der kun var den Forskjel mellem *Elvira* og *Margrete* som mellem to forskellige Individualiteter, der havde oplevet det Samme. Forskjellen er imidlertid langt væsentligere og dog ikke saa meget grundet i de qvindelige Væsners Forskjellighed som i den væsentlige Forskjellighed, der finder Sted mellem en *Don Juan* og en *Faust*. Allerede fra Begyndelsen af maa der være en Forskjel mellem en *Elvira* og en *Margrete*, forsaavidt en Pige, der skal afficere en Faust, maa være væsentlig forskjellig fra en Pige, der afficerer en *Don Juan*; ja selv om jeg tænkte mig, at det var den samme Pige, der beskæftigede Begges Opmærksomhed, vilde det dog være noget Andet, den Ene følte sig tiltrukken af end den Anden. Den Forskjel, der saaledes kun var tilstede som en Mulighed, vil, ved at bringes i Forhold til en *Don Juan* eller en *Faust*, udvikle sig til en fuldstændig Virkelighed. Vel er nemlig Faust en Reproduction af *Don Juan*; men netop det, at han er en Reproduction, gjør ham selv i det Livsstadium, i hvilket man kan kalde ham en *Don Juan*, væsentlig forskjellig fra denne; thi at reproducere et andet Stadium vil jo ikke sige blot at blive dette, men at blive det med alle det foregaaende Stadiums Momenter i sig. Om han end derfor attraaer det Samme som en *Don Juan*, saa attraaer han det dog paa en anden Maade. Men for at han skal kunne attraae det paa en anden Maade, maa det ogsaa paa en anden Maade være tilstede. Der er Momenter i ham, som gjøre hans Methode til en anden, ligesom der ogsaa er Momenter i *Margrete*, som gjøre en anden Methode nødvendig. Hans Methode afhænger igjen af hans Lyst, og hans Lyst er en anden end *Don Juans*, om der end er en væsentlig Lighed imellem dem. Man troer i Almindelighed at sige noget meget Kløgtigt, naar man udhæver, at Faust ender med at blive en *Don Juan*, og dog er dermed kun saare Lidet sagt; thi det, det gjælder om, er, i hvilken Betydning han bliver det. Faust er en Dæmon ligesom en *Don Juan*, men en høiere. Det Sandselige faaer først Betydning for ham, efterat han har tabt en heel foregaaende Verden, men Bevidstheden om dette Tab er ikke udslettet, den er bestandig tilstede, og han søger derfor i det Sandselige ikke saa meget Nydelse som Adspredelse. Hans tvivlende Sjæl finder Intet, hvorpaa den kan hvile sig, og nu griber han Elskoven, ikke fordi han troer paa den, men fordi den har et præsentisk Moment, hvori der er et Øieblik Hvile, og en Stræben, der adspredter og bortleder Opmærksomheden fra Tvivlens Intethed. Hans Lyst har derfor ikke den »Heiterkeit«, der udmærker en *Don Juan*. Hans Aasyn er ikke smilende, hans Pande ikke skyfri og Glæden er ikke hans Ledsager; de unge Piger dandse ikke i hans Favnetag, men han ængster dem til sig. Det, han søger, er derfor ikke blot Sandselighedens Lyst, men det, han attraaer, er Aandens Umiddelbarhed. Som Skyggerne i Underverdenen, naar de fik fat i en Levende, sugede Blodet af ham og levede nu saa længe, som dette Blod varmede og nærrede dem, saaledes søger Faust et umiddelbart Liv, hvorved han kan forynges og styrkes. Og hvor findes dette bedre end hos en ung Pige, og hvorledes kan han fuldstændigere indsuge det end i Elskovens Favnetag? Som Middelalderen taler om Troldmænd, der forstode at tilberede en Foryngelses-Drik, og dertil brugte et uskyldigt Barns Hjerte, saaledes er det denne Styrkelse, hans udmærkede Sjæl behøver, det Eneste, der et Øieblik kan mætte ham. Hans syge Sjæl behøver hvad man kunde kalde et ungt Hjertes første Grønt; og med hvad Andet skulde jeg sammenligne en uskyldig qvindelig Sjæls første Ungdom? Sagde jeg, den er som en Blomst, da sagde jeg for Lidet; thi den er Mere, den er en Blomstren; Haabets og Troens og Tillidens Sundhed spirer og blomstrer i riig Mangfoldighed, og sagte Længsler bevæge de fine Skud, og Drømmene skygge over dens Frugtbarhed. Saaledes bevæger den en Faust, den vinker hans urolige Sjæl som en Fredens Ø i det stille Hav. At det er forgængeligt, veed Ingen bedre end Faust; han troer ikke derpaa, ligesaa lidt som paa noget Andet; men at det er til, derom forvisser han sig i Elskovens Favnetag. Kun Uskyldighedens og Barnlighedens Fylde kan et Øieblik vederqvæge ham.